

VALSTYBĖS VALDYMO TOBULINIMO KOMISIJOS
(SAULĖLYDŽIO KOMISIJOS) POSĖDŽIO

PROTOKOLAS

2011 m. gegužės 5 d. Nr. 63-10
Vilnius

Posėdžio pirmininkas – Ministro Pirmininko kanclerio pirmasis pavaduotojas Giedrius Kazakevičius (Komisijos pirmininkas).

Posėdžio sekretorė – Ministro Pirmininko tarnybos Strateginio valdymo departamento Viešojo valdymo skyriaus patarėja Indrė Daugėlaitė.

Dalyvavo:

Komisijos nariai: viešosios įstaigos Viešosios politikos ir vadybos instituto direktorius Haroldas Brožaitis, viešosios įstaigos „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“ valdybos pirmininkas Klaudijus Maniokas, viešosios įstaigos Lietuvos laisvosios rinkos instituto prezidentė Rūta Vainienė.

Kiti dalyviai: valstybės kontrolieriaus pavaduotoja Nijolė Mickuvienė, Vidaus reikalų ministerijos Viešojo valdymo politikos departamento direktorius Paulius Skardžius, Vidaus reikalų ministerijos Viešojo valdymo politikos departamento direktoriaus pavaduotoja Rasa Dalia Liutkevičienė, Vidaus reikalų ministerijos Viešojo valdymo politikos departamento Viešojo administravimo politikos skyriaus vedėjas Virginijus Vaškelis, Vidaus reikalų ministerijos Viešojo valdymo politikos departamento Viešojo administravimo politikos skyriaus vedėjo pavaduotoja Gitana Jurjonienė, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kancleris Valdas Rupšys, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos l.e.p. Teisės skyriaus vedėja Irena Šambaraitė, Ministro Pirmininko tarnybos Strateginio valdymo departamento Viešojo valdymo skyriaus vedėjas Aloyzas Duksa, Ministro Pirmininko tarnybos Strateginio valdymo departamento Viešojo valdymo skyriaus patarėja Jurgita Domeikienė.

1. SVARSTYTA. Dėl Viešojo valdymo tobulinimo programos projekto

Vidaus reikalų ministerijos Viešojo valdymo politikos departamento direktorius P. Skardžius pristatė Viešojo valdymo tobulinimo programos rengimo darbo grupių veiklos rezultatus. Išskirtos šios prioritetinės viešojo valdymo tobulinimo kryptys: 1) visuomenė – aktyvi viešojo valdymo procesų dalyvė; 2) paslaugų kokybė piliečiui – pilietis kaip klientas; 3) sprendimai – grįsti įrodymais, valdymas – orientuotas į rezultatus. Pasiūlė pagal šias strategines kryptis iki š.m. liepos 1 d. parengti Viešojo valdymo tobulinimo programos projektą, derinant jį su darbo grupių nariais, iki š. m. rugpjūčio 1 d. parengtą projektą suderinti su Saulėlydžio komisija ir po to teikti derinimui su suinteresuotomis institucijomis.

K. Maniokas pažymėjo, kad loginė strategijos struktūra gera, orientuota į problemas ir bendrus tikslus, tačiau dar reikia įdirbio įvardyti konkrečioms veiksmams, kurie atspindėtų išskirtas pagrindines kryptis. Jo nuomone, šiame etape reikėtų išplėsti konsultacijas su interesų grupėms, akademikais, valdymo institucijomis siekiant išdiskutuoti konkrečius pasiūlymus dėl projektų/įgyvendinimo priemonių, kurios kol kas nepilnai atspindi strategines kryptis. Pažymėjo, kad labai svarbus paslaugų kokybės blokas (paslaugų vertinimas, jų apimties klausimo nustatymas), tačiau tam reikia nusileisti į konkrečius sektorius – sveikatos apsaugos, švietimo ir kt.

R. Vainienė pažymėjo, kad parengtas projektas nutolęs nuo „saulėlydinės“ misijos, nėra atskaitingumo sąvokos, – bus daroma tas pats, tik daugiau informuojama (atvirumas ir skaidrumas), našta bus skaičiuojama, tačiau nėra jos mažinimo elementų (valdžios kompetencija), paslaugų kokybė bus vertinama, tačiau nėra siekio ją gerinti, nėra orientacijos į žmogų ir to labiausiai trūksta. Pasiūlė pavyzdžiu paimti vieną instituciją (pvz., Valstybinę mokesčių inspekciją), kurią geriausiai vertina žmonės ar rinkos dalyviai, ir pažiūrėti, kokiais būdais pasiektas geras vertinimas, t.y., kokia elgsena sukėlė žmonių pasitenkinimą. Be to, kyla abejonių, ar įgyvendinus greitas pergales ir stambius projektus bus pasiekti siektini tikslai dėl skaidrumo ir atvirumo – jau dabar yra

sukurta nemažai „vieningų“ portalų, tačiau jie iš esmės neveikia. Sutiko, kad dėl priemonių konkretizavimo reikalinga platesnė diskusija.

G. Kazakevičius pažymėjo, kad plano struktūra „problema-priemonė“, „greitos pergalės-stambūs projektai“ yra tinkama ir pasiūlė pritarti išskirtoms trims svarbiausioms kryptims šiek tiek pakoregavus formuluotes: formuluotę „visuomenė – aktyvi viešojo valdymo procesų dalyvė“ pakeisti į „pilietis – aktyvus viešojo valdymo procesų dalyvis“, formuluotę „sprendimai – grįsti įrodymais, valdymas – orientuotas į rezultatus“ pakeisti į „sprendimai – grįsti įrodymais, valdymas – orientuotas į rezultatus, kurie reikalingi piliečiams“, taip pat įrašyti „atsakomybės“ sąvoką.

K. Maniokas pažymėjo, kad kiekvienoje kryptyje reikėtų išskirti bent po vieną esminę priemonę, todėl reikalinga diskusija platesniame rate, gerosios praktikos, Lietuvoje gerai veikiančių pavyzdžių peržiūra (institucijų ar viešosios politikos tam tikrų sričių).

J. Domeikienė pažymėjo, kad kitą savaitę vyksiančioje viešojo valdymo konferencijoje turėtų būti pristatytas jau padarytas įdirbis dėl Viešojo valdymo tobulinimo programos ir visa konferencija orientuojama į diskusijas ieškant idėjų iš konferencijos dalyvių ir pranešėjų.

G. Kazakevičiaus nuomone, konferencijoje turėtų dalyvauti Viešojo valdymo tobulinimo programos darbo grupių vadovai, darbo grupių nariai, konferencijos metu turėtų būti išdiskutuoti konkretūs Viešojo valdymo tobulinimo programos projektai. Po dviejų savaitių po konferencijos rezultatai turėtų būti dar kartą apsvarstyti Saulėlydžio komisijos posėdyje. Pažymėjo, kad kryptys teisingos, bet instrumentų reikia kitų – kiekvienoje srityje galėtų būti numatyta tam tikrų iššūkių, kuriuos būtų galima aptarti, pvz. valdžios lieknumui nenaudoti etatų skaičiaus, o įrašyti, kad išlaidos personalui išlaikyti nedidėja (ar didėja tiek, kiek infliacija). Galėtų būti pasvarstymai dėl „front office“ atsisakymo kontaktą su piliečiais perleidžiant privačiam sektoriui (pvz. per banko skyrius ar kitus paslaugų tiekėjus), skambučių centrų kūrimo (mokant už šias paslaugas privačiam verslui).

P. Skardžius pasiūlė po konferencijos su darbo grupių vadovais ir reporteriais surengti bendrą susitikimą ir išgryninti informaciją ir siūlymus, gautus konferencijos metu.

K. Maniokas sutiko, kad reikalinga platesnė diskusija dėl programos priemonių, kadangi beveik niekas, kas įrašyta projekte, nebuvo padaryta nuosekliai ir iki galo. Pasiūlė visų pirma įgyvendinti tai, kas pradėta (administracinės naštos mažinimas, sprendimų projektų poveikio vertinimas, paslaugų kokybės matavimas), o ne inicijuoti naujas priemones. Pažymėjo, kad valdymo išlaidas galbūt reikėtų riboti, tačiau reikėtų atskirti valdymą nuo paslaugų teikimo, kadangi paslaugų teikime didesni pinigai dažniausiai lemia ir geresnę kokybę.

H. Brožaitis pažymėjo, kad identifikuojant galimas iniciatyvas daugelis jų buvo apibūdintos kaip jau bandytos bet nelabai pavykusios. Taigi, esminis iššūkis ir yra atsakyti į klausimą, kodėl tose kryptyse, kurias seniai žinome, nėra jokių pasiekimų, skaičiavimų, pokyčių stebėsenos.

Posėdyje diskutuojant apie programos įgyvendinimo priemones pasiūlyta apibrėžti atsakomybę ir atsakingas už tam tikras priemones įrašyti ne visas, o konkrečias ministerijas.

G. Kazakevičius pasiūlė terminą „valstybės tarnyba“ pakeisti į platesnį terminą „viešoji tarnyba“ (apimtų ne tik valstybės tarnautojus, bet ir medikus, mokytojus, prokurorus ir t.t.).

P. Skardžius pasiūlė dėl konkretaus termino papildomai padiskutuoti, kadangi teisinėje sistemoje termino „viešoji tarnyba“ nėra.

Diskutuojant, su kuo platesniame rate galėtų būti aptartas Viešojo valdymo tobulinimo programos projektas, pasiūlyta kviesti ministerijų, agentūrų, gerai veikiančių institucijų, kompetencijų centrų atstovus, ekspertus. Komisijos nariams pasiūlyta pateikti po 3-4 institucijų pavadinimus, kurios galėtų būti gerais pavyzdžiais tolimesnėje diskusijoje dėl programos priemonių.

NUTARTA (bendru sutarimu):

Siūlyti:

1. pritarti prioritetinėms viešojo valdymo tobulinimo kryptims: 1) pilietis – aktyvus viešojo valdymo procesų dalyvis, 2) paslaugų kokybė piliečiui – pilietis kaip klientas, 3) sprendimai – grįsti įrodymais, valdymas – orientuotas į rezultatus, kurie reikalingi piliečiams. Taip pat įrašyti „atsakomybės“ sąvoką.

2. Vidaus reikalų ministerijai, praėjus dviem savaitėms po viešojo valdymo konferencijos, Saulėlydžio komisijos posėdyje pristatyti patikslintas viešojo valdymo efektyvumo principų įgyvendinimo priemonės.

2. SVARSTYTA. Dėl Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos valdymo tobulinimo grupės veiklos rezultatų ir ministerijos valdymo srityje veikiančių įstaigų struktūrų peržiūros

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kancleris V. Rupšys pažymėjo, kad paskutiniaisiais metais krūvis, tenkantis ministerijai, ypač didelis, po apskričių reformos sistemai perduotos 58 institucijos. Atsižvelgiant į Finansų ministerijos poziciją nesteigti naujų asignavimų valdytojų, šias institucijas administruoja pati Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Įgyvendinus darbo rinkos reformą išlaidos sumažintos 13 proc., nors krūviai yra padidėję. Pažymėjo, kad VŠĮ Europos socialinio fondo agentūra pastaruoju metu išaugo dėl darbų apimčių, naujų programų, piniginių srautų. Nuo agentūros įsteigimo administravimo kaštai sumažinti 3-4 kartus. Per paskutinius aštuonerius metus išaugo Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba – jai priskirta nauja funkcija (nemokama konsultavimo telefoninė linija), Techninės pagalbos neįgaliesiems centras – žmonių aprūpinimui kompensacine technika įsteigta 10 centrų, bei Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba – priskirta nauja funkcija - specialiųjų poreikių vertinimas. Sveikatos apsaugos ministerijai administruoti šios sistemos nesutinka.

R. Vainienės nuomone, labiausiai pokyčių reikia Sodrai, - įdiegus kompiuterines sistemas galima būtų atleisti apie ketvirtadalį darbuotojų. Pažymėjo, kad Sodros reforma nesusijusi su administravimu, personalo vadyba ir struktūros keitimu.

V. Rupšys pažymėjo, kad 2010 m. buvo įdiegtos Elektroninių nedarbingumo pažymėjimų bei elektroninių neštumo ir gimdymo atostogų pažymėjimo tvarkymo sistema, Finansų valdymo sistema, Elektroninė gyventojų aptarnavimo sistema ir IT paslaugų valdymo sistema. Pažymėjo, kad kai bus apsispręsta dėl pačios reformos, bus galima vykdyti ir Sodros struktūrinę reformą.

N. Mickuvienė pažymėjo, kad e-paslaugos neveikia taip kaip turėtų veikti – užpildytą elektroninį prašymą ligos išmokai gauti vis tiek reikia pačiam pristatyti Sodrai.

G. Kazakevičius atkreipė dėmesį, kad nors kai kuriuose Sodros teritoriniuose skyriuose darbuotojų skaičius 2010 m. išliko toks pats, kaip ir 2002 m., visoje Sodros sistemoje 2010 m. dirbo daugiau darbuotojų nei 2002 m., nors per tą laikotarpį įdiegtos kompiuterinės sistemos, daug gyventojų emigravo į užsienį. Sumažinus darbuotojų skaičių 25 proc. taupymas būtų 25 mln. Lt. kasmet. Be to, nėra kitos tokios įstaigos kaip Sodra, turinčios skyrius – atskirus juridinius vienetus beveik visose savivaldybėse. Pasiūlė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos valdymo tobulinimo grupei į 2011 m. veiklos planą pirmu punktu įtraukti diskusiją su Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba dėl darbuotojų skaičiaus ir Sodros teritorinių padalinių juridinio asmens statuso ir iki 2011 m. rugpjūčio 1 d. apie tai informuoti Saulėlydžio komisiją.

K. Maniokas pažymėjo, kad nors VŠĮ Europos socialinio fondo agentūra per aštuonerius metus išaugo, tačiau ji niekuo neišsiskiria iš kitų struktūrinių fondų administravimo agentūrų. Pasiūlė Saulėlydžio komisijai į darbų planą įtraukti klausimą dėl struktūrinių fondų administravimo kaštų ir jų palyginimo tarp atskirų agentūrų, tolimesnio administravimo sistemos didėjimo. Iškėlė klausimą, kaip Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai pavaldžių įstaigų padidėję resursai siejasi su darbo kokybe, taip pat ar tie resursai yra pakankami. Taip pat pažymėjo, kad iš pateiktos informacijos apie ministerijai pavaldžių įstaigų vadovams 2011 metams nustatytus uždavinius nėra aiškūs keliama tikslai dėl paslaugų, jų kiekio ir kokybės.

Posėdyje pažymėta, kad nepateiktos viešųjų įstaigų veiklos vertinimo rodiklių skaitinės reikšmės ir paprašyta ministerijos jas pateikti. Taip pat diskutuota, ar VŠĮ Technikos priežiūros tarnyba turėtų teikti tokias paslaugas, kurias teikia kiti rinkos dalyviai. Pažymėta, kad paslaugų krepšelis šiai dienai dar nėra pilnai dengiamas, be to, perdavus privačiam sektoriui pakiltų kainos.

G. Kazakevičius pasiūlė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai apsvarstyti UAB Sanatorijos „Pušyno kelias“ ir UAB Senevita tolesnės veiklos galimybes, galbūt siūlyti įtraukti į privatizuojamų objektų sąrašą. Taip pat apsvarstyti tolimesnes VŠĮ Technikos priežiūros tarnybos veiklos galimybes, galbūt pertvarkyti viešąją įstaigą į akcinę bendrovę. VŠĮ Valakupių reabilitacijos centrą pasiūlė perduoti Sveikatos apsaugos ministerijai arba pertvarkyti į akcinę bendrovę. Pasiūlė

ministerijai iš principo apsispręsti dėl socialinių paslaugų politikos – jei teigiama, kad bus stiprinamas NVO vaidmuo, turėtų būti aiški politika ir dėl viešųjų įstaigų tolesnės veiklos.

R. Vainienė pasiūlė socialines paslaugas finansuoti krepšelio principu, pačias paslaugas teiktu ne ministerijos įsteigta įstaiga.

Posėdyje diskutuota dėl krepšelio, kuris apimtų ir infrastruktūros išlaikymą. G. Kazakevičiaus nuomone, sprendimas finansuoti socialines paslaugas per krepšelį būtų geras, pasiūlė ministerijai nustatyti aiškia socialinių paslaugų politiką, atsižvelgiant į Valstybės kontrolės atliekamo audito išvadas ir rekomendacijas.

V. Rupšys pažymėjo, kad yra priimtas Socialinių paslaugų įstatymas, Socialinių paslaugų plėtros strategija ir žinoma kryptis, kuria judama – vykdoma programa iš struktūrinių fondų, daugiausiai remiant NVO.

G. Kazakevičius pasiūlė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai peržiūrėti Neįgaliųjų reikalų departamento ir Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos atliekamas funkcijas ir apsvarstyti galimybę įsteigti vieną administraciją. Taip pat peržiūrėti funkcijas ir apsvarstyti galimybę įsteigti vieną administraciją Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos, Vaikų išlaikymo fondo administracijos ir Jaunimo reikalų departamento. Be to, pasiūlė apsvarstyti galimybę ministerijos valdymo srities įstaigų (Sodros, Darbo biržos, Darbo inspekcijos, Techninės pagalbos centro) skyrius atskiruose miestuose sukelti „po vienu stogu“ (galbūt pasirašyti bendro paslaugų centro steigimo sutartis) ir taip pagerinti piliečiams paslaugų pasiekiamumą.

NUTARTA (bendru sutarimu):

Rekomenduoti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos valdymo tobulinimo grupei:

1. 2011 m. veiklos planą papildyti priemone dėl Sodros sistemos darbuotojų skaičiaus mažinimo ir Sodros teritorinių padalinių juridinio asmens statuso atsisakymo galimybių aptarimo su Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba. Apie diskusijų rezultatus iki 2011 m. rugpjūčio 1 d. informuoti Valstybės valdymo tobulinimo komisiją (Saulėlydžio komisiją).

2. apsvarstyti UAB Sanatorija „Pušyno kelias“ ir UAB Senevita tolesnės veiklos galimybes (taip pat galimybę įtraukti į privatizuojamų objektų sąrašą), bei VšĮ Technikos priežiūros tarnybos ir VšĮ Valakupių reabilitacijos centro tolimesnės veiklos galimybes (taip pat galimybę pertvarkyti viešąsias įstaigas į akcines bendroves) ir apie priimtus sprendimus iki 2011 m. rugpjūčio 1 d. informuoti Valstybės valdymo tobulinimo komisiją (Saulėlydžio komisiją).

3. 2011 m. veiklos planą papildyti priemone dėl socialinių paslaugų finansavimo mechanizmo ir socialines paslaugas teikiančių įstaigų statuso atsižvelgiant į Valstybės kontrolės išvadas ir rekomendacijas.

4. iki 2011 m. birželio 15 d. informuoti Valstybės valdymo tobulinimo komisiją (Saulėlydžio komisiją) apie viešosioms įstaigoms, kurių dalininko (savininko) teises ir pareigas įgyvendina Socialinės apsaugos ir darbo ministerija veiklos vertinimo rodiklių skaitines reikšmes.

5. peržiūrėti Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atliekamas funkcijas ir apsvarstyti galimybę įsteigti vieną administraciją. Taip pat peržiūrėti funkcijas ir apsvarstyti galimybę įsteigti vieną administraciją Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Vaikų išlaikymo fondo administracijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

6. apsvarstyti galimybę ministerijos valdymo srities įstaigų (Sodros, Darbo biržos, Darbo inspekcijos, Techninės pagalbos centro) skyrius atskiruose miestuose sukelti „po vienu stogu“ ir taip pagerinti paslaugų pasiekiamumą piliečiams.

3. SVARSTYTA. Dėl kitų klausimų

Pasiūlyta į Saulėlydžio komisijos darbų planą įtraukti priemonę dėl ES struktūrinius fondus administruojančių agentūrų: Nacionalinės mokėjimų agentūros prie Žemės ūkio ministerijos, Transporto investicijų direkcijos, Aplinkos apsaugos agentūros, VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros, VšĮ Lietuvos verslo paramos agentūros, VšĮ Europos socialinio fondo agentūros veiklos peržiūros, kadangi šios agentūros nuosekliai plečiasi, ieškosi naujų papildomų funkcijų.

K. Maniokas pažymėjo, kad nei viena institucija šių agentūrų veiklos horizontaliai neperžiūri, tokios peržiūros rezultatas galėtų būti: sustabdyti agentūrų augimą, paieškoti sinergijos jų veikloje, pasiūlyti bendrą transformacijos viziją.

Posėdyje taip pat pažymėta, kad daugumoje ministerijų nėra centrų, kurie formuotų ministerijoms pavaldžių įstaigų rezultatus, todėl kyla klausimų, kaip ministerijos valdo joms pavaldžias įstaigas.

N. Mickuvienė pažymėjo, kad pavaldžias įstaigas ministerijos valdyti galėtų per veiklos rizikų valdymo komisijas.

Posėdžio pirmininkas

Giedrius Kazakevičius

Posėdžio sekretorė

Indrė Daugėlaitė